

5. HOLGERSEN, H.: Bird-banding in Norway. Stavanger Museum, Sterna.
a. 1952, no. 11, 1953, 33 blz.
b. 1953, no. 16, 1954, 38 blz.
 6. HÖGLUND, N.: Svenska Jägareförbundets Viltmärkning 1953, Redogörelse nr. 7, 26 blz.
 7. JENNING, W.: Verksamheten vid Ottenby fågelstation 1953. Vår Fågelvärld, **13**, 1954, p. 53—76.
 8. LANDSBOROUGH THOMSON, A. & R. SPENCER: Report on Bird-ringing for 1953. British Birds, **47**, p. 361—392.
 9. OLSTAD, O.: Ringmerking av forskjellige fugle arter.
a. Ringmerkingsresultater, V, 1944—1949. Horten, 1953, 92 blz.
b. Idem, VII, 1952 en 1950—51 (gedeeltelijk), Gjøvik, 1954, 38 blz.
(VI betreft alleen *Lagopus*).
 10. VÄLIKANGAS, I. & G. NÖRDSTRÖM: Die Vogelberingung in Finnland im Jahre 1952. Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica, **29**, 1952—1953, p. 59—80.
 11. VERHEYEN, R.: Oeuvre du Bagueage des Oiseaux en Belgique, Exercice 1953. Le Gerfaut, **44**, p. 309—324.
- Afgesloten begin September 1955.

Korte mededelingen

(met 3 tekstfiguren)

Zeer vast broedende Kneu (*Carduelis cannabina*).

In een bos bij het kamp de Voorst in de N.O. Polder troffen wij op 14 Mei 1955 zeer veel broedende Kneutjes aan. Van een der nesten was het ♀ zo broeds, dat het zich niet alleen door de ons vergezellende jachtopziener aan de kop liet „aaien”, maar zelfs, nadat ik het van het nest had gepakt en had geringd, doorging met broeden, toen de jachtopziener het weer op het nest had gezet.

C. G. B. TEN KATE.

Summary: Fast breeding Linnet (*Carduelis cannabina*).

On May 14th, 1955 in a wood in the Noordoosterpolder, Netherlands, was found a very fast breeding female Linnet. It could be stroked on the head and after it had been taken from the nest and had been ringed, it went on with the breeding after having been replaced on its nest.

Nest van de Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*) in een gesloten landbouwschuur.

Zoals reeds vermeld in „De Broedvogels van Oostelijk Flevoland” in 1953 en 1954” (Limosa **27**, p. 128) nestelde in 1954 volgens een ploegbaas een Witte Kwikstaart in de kap van een in aanbouw zijnde grote landbouwschuur op de 2e „kaap” van perceel R’ van de ringdijk van „Oostelijk Flevoland”. Toen de schuur gereed was, zouden de oude vogels in en uit zijn gegaan door een uitholling in de grond onder de hoofddeur.

In 1955 trof ik herhaaldelijk Witte Kwikstaarten aan op of bij deze schuur, waarin volgens aan de Heer R. VAN DEN BERG, Ambtenaar P.T.T. te Kampen, op 22 Mei gedane mededeling weer een paartje zou nestelen. Op 5 Juni zag ik een ex. vlak voor de hoofddeur opvliegen. Later keerde het naar de schuur terug en ging op de nok

van het dak zitten, met voer in zijn bek, maar vloog tenslotte weer weg. Weer later zag ik op vrij grote afstand met de kijker een Kwikstaart van de nok bij de deur naar beneden gaan en hoorde ik, toen ik er snel naar toe ging, de vogel in de schuur roepen. Door de ruiten kreeg ik de vogel te zien; hij vloog steeds heen en weer naar de ramen om vervolgens op de grond in te vallen en tenslotte onder de hoofddeur door naar buiten te rennen. Deze ongebruikelijke wijze van doen om in een gesloten schuur te gaan nestelen moet wel verklaard worden door trouw aan de oude nestplaats, die onder voor een Witte Kwikstaart vrij normale omstandigheden in het vorige seizoen werd betrokken.

C. G. B. TEN KATE.

Summary: Unusual nesting-place of the White Wagtail (*Motacilla alba*).

In 1955 a pair of White Wagtails built their nest in a big closed shed, situated near the enclosing-dam of the future Polder "Oostelijk Flevoland", near Kampen, Netherlands. The birds entered and left the shed through a small opening underneath the front-door. This abnormal behaviour may be explained by their inclination to stick to their old nesting-place. For in 1954 they started nesting before the side-walls were ready and then only at the end of their breeding-period they were urged to use this entrance.

Samenleggen van Mezen tengevolge van woningnood?

Op 26 Mei 1954, bij inspectie van een nestkastje op „de Kleine Noordijk”, te Wilp (Geld.), bleken de jonge Koolmezen (*Parus major major* L.) daaruit op één na te zijn uitgevlogen. Het achterblijvertje zag er normaal uit; de ouders vertoonden zich niet en de uitgevlogen jongen evenmin. Op 28 Mei was het resterende jong nog in het nest aanwezig en scheen behoorlijk gevoed te zijn; wederom geen alarmerende ouders! Bij de daaropvolgende inspectie, op 5 Juni, bleek ook dit laatste jong verdwenen, maar vond ik in in het nest 9 verse eieren! Nemen wij aan, dat het nestblijvertje nog op dezelfde dag van 28 Mei is uitgevlogen en dat het vrijgekomen kastje toen direct door een nieuwe bewoonster is in beslag genomen, dan moeten dus de 9 genoemde eieren in slechts 8 dagen zijn gelegd en vraag ik mij af, of een dergelijke productiviteit bij mezen een dikwijls opgemerkt verschijnsel is. De tijd heeft mij ontbroken om het verdere verloop nauwkeurig na te gaan. Het legsel is echter uitgebroed, en, op een winterdag het kastje controlerende, vond ik in de nestrommel de mummie van 1 nog zeer jong meesje, zoals dat dikwijls vóórkomt.

Nu zou het kunnen zijn, dat de 9 eieren door 2 wijfjes waren gelegd, hetgeen niet vreemd zou zijn, gezien een vermoedelijk heersende locale overbevolking: ik had nl. in die dagen rondom mijn huis meerdere mezenbroedsels en toen er eens terzelfde tijd en plaats een Koolmees met een sterk ovulerend ovarium in een muizenklemmetje was verongelukt, bleek dit wijfje tot geen mijner mezengezinnen te behoren!

Maar er is méér. Uit een kastje tegen een naburige boomstam was een broed jonge Pimpels (*Parus caeruleus caeruleus* L.) in Mei uitgevlogen en op 5 Juni lagen er in het nest 4 verse Pimpel-eitjes, zeker wel het 2de legsel van hetzelfde ouderpaar. Nadat de vogels vervolgens in meerdere dagen niet meer waren gezien, onderzocht ik de toestand en bevond, dat nog steeds de 4 verse eitjes koud in 't nest lagen, maar dat één hunner een klein rond gaatje in de schaal had; er was dus iets gebeurd, wellicht een schermutseling met een woning-concurrent, waarbij het bewuste eitje bij ongeluk door een vogelnagel was doorpriemd geworden. Een dergelijk gebeuren heb ik ook zelf wel eens veroorzaakt bij het op 't nest grijpen van een broedende spreeuw, die al spartelende met de poten een harer eieren op dezelfde manier beschadigde.

Tenslotte een derde geval, dat in tijden van woningnood te denken geeft. Tegen weer een andere boom naast ons huis had een andere Pimpel 9 eieren, die mij, toen ik de eerste 5 stuks op 22 April telde, nog vers toeschenen. (Van mijn nestkastjes kan ik nl. de gehele voorgevel losmaken en wegnemen, zodat de inhoud zonder moeite kan worden bekeken). Op 26 April kan dus de vogel, die ik toen „blazend” op het nest zag zitten, maar niet verstoorde, 9 eieren hebben gehad. Zonder mij bekende aanleiding werd dit legsel helaas door de ouders verlaten, maar een nader onderzoek op 18 Mei wees uit, dat de eieren niet alleen nog steeds onbebroed waren, maar dat zij bovendien stellig niet van één ♀ afkomstig konden zijn: één der eieren was nl. van een geheel ander „type” dan de 8 overige en had enige kleine gaatjes in de schaal (waardoor de inhoud uiteraard gedeeltelijk was „verkaasd”). Ook in dit huisgezin was er dus blijkbaar iets onordelijks op 't gebied van huisvredebreuk voorgevallen! In afwijking van de voorschriften heb ik het legsel bewaard, opdat bekwaamere oölogen zich desgewenst van de juistheid mijner bevinding zullen kunnen overtuigen.

Deze drie gevallen wijzen dus onwillekeurig in de richting van woningnood bij plaatselijke overbevolking en dat er niettemin nog wel eens nestkastjes vacant blijven, kan zijn oorzaak vinden in factoren, die wij mensen, geen woningzoekende holenbroedertjes zijnde, nu eenmaal niet kunnen beoordelen.

Wilp (Geld.), 20 Maart 1955.

W. C. VAN HEURN.

Kleine Klauwier (*Lanius minor*) in N.O. Groningen.

Op 25 Mei was ik in gezelschap van de heren J. N. VAN DEN BRINK, W. PH. J. HELLEBREKERS, Mr J. KIST, Mr J. H. KLATTE en Dr K. WALDECK op excursie in N.O. Groningen.

In de Kerkhovenpolder bij Termunten keken wij naar de talrijke Grauwe Gorzen (*Emberiza calandra*), welke op de telefoondraden zaten. Vanuit de auto namen wij met onze kijkers nauwkeurig alle vogels op, welke in de omgeving te zien waren. Dank zij dit aandachtig bekijken hadden wij het geluk tussen deze „draadvogels” een exemplaar van de Kleine Klauwier (*Lanius minor*) te ontdekken.

Wij konden de vogel op de draad met onze kijkers langdurig waarnemen en later nog op een prikkeldraad onder zeer gunstige belichting op ca. 12 m, waarbij wij allen de veldkenmerken: het zwarte voorhoofd en de lichtrose getinte borst zeer goed konden vaststellen.

De Ned. Vogels (p. 204 en Aanv. p. 1056) vermeldt 5 inlandse gevallen; sindsdien zijn de volgende waarnemingen gepubliceerd:

1946 : 31 Dec. 1 ex. Autoweg Utrecht—Gouda (*Ardea* 38, p. 83);

1947 : 4 Maart 1 ex. duinterrein onder Vogelenzang (*Lev. Natuur* 50, p. 33);

1949 : 20 Nov. 1 ex. spoorbaan Goor—Delden (*Ardea* 40, p. 92);

1953 : 18 Oct. 1 ex. Stiphout (N.-Br.) (*Limosa* 26, p. 103).

De Kleine Klauwier, die broedvogel is van midden en Z.O. Europa, komt in het Duitse gebied van eind April af aan en vertrekt van half Augustus af; hij trekt in Z.O. richting naar zijn winterkwartier, dat in Z. en Z.W. Afrika gelegen is.

De „uitschieters” van 4 Maart 1947 en 31 December 1946 komen mij op zijn minst aanvechtbaar voor; voornamelijk daarom, omdat zij telkens werden gedaan door één persoon en voorts omdat zij ten dele onvoldoende beschreven zijn.

De waarneming van Maart is gepubliceerd in *De Levende Natuur* (50, p. 33) met de volgende simpele zin: „Op Dinsdag 4 Maart 1947 werd door mij in de duinterreinen van de Amsterdamse Waterleiding te Vogelenzang een Kleine Klauwier waargenomen. H. SMIT, Heemstede”.

In *Ardea* (38, p. 83) wordt hieraan nog toegevoegd: „Waarneming aan materiaal in het Rijks Museum van Natuurlijke Historie gecontroleerd (SMIT)”.

De waarneming van 31 December 1946 is als volgt opgenomen (*Ardea* 38, p. 83): „een ex. langs de autoweg Utrecht—Gouda, bij de aftakking Bodegraven. Vogel zeer goed kunnen waarnemen. Het zwart op het voorhoofd duidelijk gezien, evenals de witte vlek op de vleugel en rossig getinte onderzijde. Ir. RAVESTEIJN”.

Beide waarnemers vermelden niet van welke afstanden zij de vogels geobserveerd hebben en of zij kijkers gebruikt hebben.

Wanneer men bedenkt, hoe misleidend het licht, in het bijzonder dat van December, kan zijn met betrekking tot wit en rose en voorts, dat de soort in December nog of reeds lang in Z. Afrika vertoeft en de vroegste aankomstdatum voor Duitsland 20 April is, moet er naar mijn mening ernstig rekening mee worden gehouden, dat het in beide gevallen de Klapekster (*Lanius excubitor*) betrof.

Onze waarneming is derhalve de 9e en de 7e zekere voor Nederland. De negen gevallen zijn als volgt over het jaar verdeeld: 1 × Maart, 1 × Mei, 2 × Juni, 1 × September, 1 × September of October, 1 × October, 1 × November en 1 × December.

M. J. TEKKE.

Summary: New record of *Lanius minor* in the Netherlands.

On May 25th, 1955 a Lesser Grey Shrike was seen in the N.E. part of the Province of Groningen. This is the ninth record for the Netherlands.

Derde vondst van de Krekeltzanger (*Locustella fluviatilis*) in Nederland.

Op 4 Augustus werd door mij in het Zwarte Meer een Krekeltzanger bemachtigd. De vogel, ongeveer zo groot als de Snor, viel onmiddellijk op vanwege de donkere bovendelen, welke een duidelijk waarneembare groene weerschijn vertoonden. De kin, keel en voorborst waren licht grijs van kleur en bezet met donkere verticale streepjes, die echter op enige afstand van de vogel niet duidelijk opvielen.

Het middengedeelte van de buik was vuilwit en verder tot aan de onderstaartdekveren, grijsachtig van kleur. De onderstaartdekveren alsmede enige van de staartpennen vertoonden van onderen aan de punt enkele ovaalvormige vuilwitte vlekken, die echter op het eerste gezicht de indruk verwekten van een lichtelijke bevulling door uitwerpselen.

Daar Dr. TEN KATE afwezig was, restte mij niet anders dan na mijn eigen determinatie de vogel onmiddellijk, nadat hij was geringsd, weer in vrijheid te stellen.

J. A. F. KORIDON.

Summary: Third record of the River-Warbler (*Locustella fluviatilis*) in the Netherlands.

On August 4th, 1955 a specimen of the River-Warbler was caught in the Zwartmeer-reserve near Kampen, Province of Overijssel, Netherlands. After having been ringed it was released. There are only two earlier records from the Netherlands (Sept. 7/8, 1924 and Aug. 25, 1931).

Kunstmatige regeling van de stand van de oeverzwaluw (*Riparia riparia*).

In de grote kolonie oeverzwaluwen (*Riparia riparia*) in een zandgroeve in het dorp Bakhuizen in Gaasterland, is mij meermalen opgevallen, dat, na het uitvliegen der jongen, de door hen verlaten nesten wemelden van een onrustbarend groot aantal vogelvlooien (*Ceratophyllus styx* Rothschild). Ik vraag mij af, of het hieraan wellicht toe te schrijven is, dat de zwaluwen telkenjare weer nieuwe nestholten graven, ook wanneer de oude holten op generlei wijze verstoord zijn geworden.

De eigenaar, die de kolonie gaarne tot zekere hoogte in stand wil houden, houdt daar rekening mede, door 's winters een groot stuk van het vooraf bewoonde gedeelte af te graven en het zo verkregen schone stuk dan vanaf de terugkeer der zwaluwen in het voorjaar en gedurende de broedtijd met rust te laten. Een ander vak van de steilte wordt dan voor afgraving bestemd. Op deze wijze kan

hij ieder jaar de zwaluwenstand naar believen van enige honderden tot vele honderden paren opvoeren en ook verkleinen.

W. C. VAN HEURN.

Langdurig rhythmisch naar elkaar pikkende groene spechten (*Picus viridis*).

Reeds twee malen heb ik voor mijn huis de enigszins onwijs aandoende balts-ceremoniën van twee groene spechten (*Picus viridis*) kunnen observeren. De eerste maal waren de vogels gezeten in het grasgazon, de tweede maal tegen een lindeboom, vlak bij en gedeeltelijk in een vorking van diens stam. De twee partners zaten telkens vis-à-vis van elkander en voerden met gesloten snavels rhythmisch en volkomen gelijktijdig pikbewegingen naar elkander uit, de eerste maal minstens een kwartier lang, zonder elkander daarbij te raken; kempaantjes hadden het hun nauwelijks kunnen verbeteren. In beide gevallen kon ik niet vaststellen, of het een ♂ en een ♀ waren. Het spel eindigde beide keren met een korte en enerzijds ontwijkende schermutseling. De één vloog de ander daarbij achterna, waarbij beide vogels snel verdwenen. Van een paring werd niets gemerkt.

W. C. VAN HEURN.

[Mogelijk betrof het hier een „vechtpartij” tussen twee ♂♂? Hierover staat nl. in *The Handbook of British Birds* (II, 1938, p. 278 en 279): "Fighting males assure curious attitude with head swaying from side to side....." (t.K.)]

Kleur van de iris bij de Koekoek, *Cuculus canorus canorus* L.

In de vroege ochtend van 14 Mei 1955 vloog een koekoek ♀ ad. tegen een der draden van de elektrische hoogspanningsleiding te Klimmen in Zuid-Limburg. De vogel werd nog levend met gebroken linker vleugel op de grond gevonden. Het betrof hier de erythrische variëteit.

Bij onderzoek van de levende vogel bleek mij, dat de iris niet geel, doch p a r e l g r i j s was.

In de door mij geraadpleegde, hierna vermelde literatuur wordt de kleur van de iris bij de koekoek aangegeven als volgt:

orange-yellow (hazel in juvenile) (WITHERBY); gelb, bei sehr alten Vögeln dunkler, fast orangefarben (HARTERT); orangegelb (bis gelb) (NIETHAMMER); hoog geel of oranje (VAN OORT); oranjegeel, bij jonge vogels lichtbruin (EIJKMAN); bij de jongen grijs, allengskens in het roodgele overgaande (SCHLEGEL) en: bei solchen (ganz jungen Vögeln) ist der Stern der grossen Augen g r a u, dann wird er von der Pupille aus braun, dann hellbraun, hellgelb, hochgelb und endlich bei ganz alten feuerfarben (NAUMANN).

Of nu de parelgrijze kleur van de iris van de door mij verkregen vogel een abnormaliteit is, dan wel regel, althans bij de erythristi-

sche ♀♀ van de één of meer jaren oude koekoek, dient nader te worden onderzocht.

Uit het citaat van de zo uiterst nauwkeurige onderzoeker, J. F. NAUMANN, zou men kunnen opmaken, dat de grijze kleur van de iris uitsluitend bij nog zeer jonge vogels voorkomt en dat deze bij vluchtige jongen reeds bruin tot licht bruin is.

14 Mei 1955.

P. HENS.

Geraadpleegde literatuur:

- H. F. WITHERBY c.s.: The Handbook of British Birds;
 E. HARTERT: Die Vögel der paläarktischen Fauna;
 G. NIETHAMMER: Handbuch der Deutschen Vogelkunde;
 E. D. VAN OORT: Ornithologia Neerlandica; De Vogels van Nederland;
 C. EIJKMAN c.s.: De Nederlandsche Vogels;
 H. SCHLEGEL: De Vogels van Nederland (1858);
 J. F. NAUMANN: Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas (Ausg. Carl R. HENNICKE).

Summary: **On the colour of the iris of the Cuckoo (*Cuculus canorus*).**

A Cuckoo, ♀ ad. of the hepatic variety, on May 14th. 1955 found alive with a broken wing in the Province of Limburg, Netherlands, had a pearl grey instead of a yellow iris, which is only known for the very young bird.

Bosuil, *Strix aluco* subsp., broedend midden in de stad Aken.

Op 30 Mei 1955 fladderde overdag een jonge Bosuil uit een der torens van de Domkerk te Aken en viel midden op het Domplein. Daar de vogel nog niet kon vliegen en er gevaar bestond, dat het dier zou worden overreden, werd hij door een voorbijganger opgenomen en mij gebracht.

De soort moet dus in een der Domtorens midden in Aken hebben gebroed. Alhoewel volgens NIETHAMMER (Vogelkunde, II. Bd., p. 117) deze uil niet zelden midden in de grote stad broedt, zo vind ik het geval toch nog wel de moeite waard om te vermelden.

P. HENS.

Zusammenfassung: **Waldkauz brütend mitten in der Stadt Aachen**

Am 30. Mai 1955 flatterte tagsüber ein junger noch flugunfähiger Waldkauz von der Domkirche in Aachen hinunter und wurde mitten auf dem Domplatz ergriffen. Obwohl NIETHAMMER (Vogelkunde, II, Bd., S. 117) angibt, dass die Art nicht selten inmitten der Groszstadt brütet, so ist der Fall m.E. noch immer vermeldungswert.

Laat broedgeval van de Visdief (*Sterna hirundo*).

Op 11 September 1955 trof ik op het strand van Perceel R' van de dijk van „Oostelijk Flevoland” tussen Kampen en Elburg nog een niet vluchtig jong van de Visdief aan. Het drukte zich bij mijn nadering; de ouden alarmeerden. Nemen we een broedduur van ca 3½ week aan (zie Handbook, V, 1941, p.32) en stellen

we de leeftijd van het jong op ca 3 weken, dan is het eerste ei in dit geval gelegd in de laatste Juli-decade, een voor deze soort zeer late datum (Het Handbook, V, 1941, p. 32, zegt: "possibly occasional second broods in late July").

C. G. B. TEN KATE.

Summary: Late breeding-case of the Common Tern (*Sterna hirundo*).

On September 11th, 1955 a young of the Common Tern, not yet able to fly, was found along the enclosing-dam of the future Polder "Oostelijk Flevoland", near Kampen, Netherlands. So this case is an example of the "possibly occasional second broods in late July", mentioned in the Handbook, V, 1941, p. 32.

Het voorkomen van Klein en Kleinste Waterhoen (*Porzana parva* en *P. pusilla intermedia*) in het Zwartemeer-reservaat, Kamper-eiland (met fig. 1 en 2).

Het Kleine Waterhoen (*Porzana parva*).

Gedurende een der inventarisatie-bezoeken die ik tijdens het broedseizoen 1952 — in gezelschap van de Heer dokter D. WOUDESTRA — aan het Zwarte Meer bracht, hoorden wij daar plotseling een eigenaardig geluid, dat wellicht door een ons onbekende broedvogel van het reservaat werd voortgebracht. De „vogel” vertoefde, afgeleid uit het geluid dat hij voortbracht, in een dichte hoge mattenbies- (*Scirpus lacustris*) en kl. lisdoddebegroeiing (*Typha angustifolia*). De roep, een luid „ak”, dat als regel eerst na een korte pauze telkens opnieuw werd herhaald, liet zich, naarmate de „vogel” zich allengs zenuwachtiger begon te gedragen, achtereenvolgens sneller horen.

Tot zover de gegevens betreffende het broedseizoen 1952.

Gedurende de periode 1953—'54 nam ik in het reservaat genoemd geluid niet meer waar.

Op 15 Mei 1955 hoorde ik echter in het Zwarte Meer plotseling weer het eigenaardige „ak” geluid. Inmiddels was het mij evenwel bekend, dat het desbetreffende geluid afkomstig moest zijn van het Klein- of Kleinste Waterhoen.

Na de zeer hoge waterstand van 18 Mei 1955, waardoor alle nesten in het reservaat verloren gingen, hoorde ik op 27 Mei de vogel weer op dezelfde plaats roepen.

De volgende dag bevond ik mij daar weer, nu in gezelschap van de Heer A. VAN DEN BERG. Het was ongeveer 5 uur in de namiddag, toen wij de roep van de vogel — wellicht een baltsroep — weer hoorden. Het geluid kwam vanaf een in onze nabijheid aanwezig slootje, een zgn. „Kil”. Voorzichtig gingen wij in de richting van de roepende vogel; bij het slootje aangekomen, kregen wij hem onverwachts te zien. Op een afstand van plm 4 meter waren wij in staat de geheimzinnige geluidsvoortbrenger 10 minuten lang te observeren. Het bleek een ad. ♂ Klein Waterhoen (*Porzana parva*)

Fig. 1. Een van de beide Kleinste Waterhoentjes (*Porzana pusilla*).
Foto J. F. SOLLIE
gevangen in het Zwartemeer-reservaat, 6 Sept. 1955.

Fig. 2. Kleinste Waterhoen (*Porzana pusilla*), gevangen in het Zwartemeer-reservaat, 6 Sept. 1955. De witte buitenvlag van de eerste slagpen!

te zijn. Het rood aan de basis van de snavel, de groene poten en de zwarte en witte onderstaartdekveren, waren kenmerkend. De baltsroep, die de vogel tijdens onze observering gedurig voortbracht, bestond uit een telkens herhaald „akk-akk-akk-akk-akk-akk-akk”, variërend van 4 tot 25 maal. Bij het aanhouden van de roep geschiedde dit in een steeds sneller wordend tempo en tegelijk dalende toonhoogte. Ook bracht het exemplaar af en toe een reeks nauwelijks hoorbare geluiden voort (het meest te vergelijken met het puff-puff, van een stationnair draaiende lichte motor).

Op 3 Juni kreeg ik des avonds nogmaals het Kleine Waterhoen te zien. De vogel, die had plaats genomen op een plukje overjarige vegetatie in hetzelfde slootje, kon ik toen op nog geen twee meter afstand observeren. Ook nu uitte hij telkens zijn baltsroep. Merkwaardig was het dat de vogel zijn kopje — naarmate de roep zich sneller deed horen — in een gelijk tempo met de roep rhytmisch naar omlaag bracht, tot even boven het wateroppervlak.

Op 20 Mei hoorden wij op \pm 700 meter afstand van de eerste waarnemingsplaats een tweede exemplaar. Zeer waarschijnlijk broedden er dus gedurende dit seizoen twee paartjes in het reservaat.

Tijdens een rondvaart per bootje door de biesvelden in het Zwarte Meer op 21 September '55 ontdekte ik, dat er zich in een der aanwezige aalfuiken, die daar vrij veel door vissers worden geplaatst, een ralachtige vogel bevond. Toen ik vervolgens de vogel uit de fuik had gehaald, stelde ik vrijwel onmiddellijk vast, dat het een Klein Waterhoen betrof. Dit dadelijk vaststellen van de soort was mij mogelijk zowel door het ontbreken van het wit op de buitenvlag van de eerste slagpen als doordat ik zeer kort daarvoor een drietal Kleinste Waterhoentjes en zes Porceleinhoentjes had gevangen.

De snavel van het bemachtigde ex. was groen. De basis van de snavel vertoonde een zwak rood. De kin en keel waren wit, terwijl de borst, de zijkant van het lichaam en de verdere onderdelen zéér licht isabel-kleurig waren. De bruine flanken vertoonden een schaars aantal witte dwarsstrepen. De poten waren flets-groen van kleur. Zeer waarschijnlijk was het dus een juv. exemplaar.

De vogel werd ter plaatse geringd en weer losgelaten.

Het Kleinste Waterhoen (*P. pusilla intermedia*).

Op 18 Augustus 1955 bemachtigde ik in het Zwarte Meer een juv. Kleinste Waterhoen. Met de desbetreffende vogel begaf ik mij naar de Heer Dr. C. G. B. TEN KATE, die zo welwillend was deze vogel nader met mij te determineren.

Daarbij stelden wij vast — afgezien van het feit, dat bij dit juv. ex. de formule inzake de verhouding van de langste slagpen tot de langste slagpen van de tweede orde van het ex. niet met de in de

literatuur vermeldde gegevens overeen kwam — dat de betreffende vogel absoluut een Kleinste Waterhoen moest zijn, aangezien de buitenvlag van de eerste slagpen geheel wit was. Ook de vrij donkere flanken met de talrijke witte dwarsstrepen, de wit- en zwart gebandeerde onderstaartdekveren alsmede het ontbreken van rood aan de snavelbasis, waren een goed kenmerk. Verder zij nog vermeld de vleeskleur der poten. De vleugelmaat bedroeg ± 93 mm. De vogel werd dezelfde dag geringd en losgelaten.

Op 6 September bemachtigde ik in het Zwarte Meer wederom twee exemplaren; in beide gevallen betrof het ook nu juveniele vogels.

Evenals bij het eerste exemplaar werd ook nu de soort vastgesteld aan de witte buitenvlag van de eerste slagpen, de donkere zijflanken en het vele wit op de bovendelen. Verder zij nog vermeld, dat de borst van een der ex. — naast het isabelkleurige — tal van leikleurige grauwe vlekken vertoonde, dus reeds in overgang zijnde naar het volwassen kleed.

Ook deze beide ex. werden geringd en, na te zijn gefotografeerd, weer in vrijheid gesteld.

J. A. F. KORIDON.

Summary: On the occurrence of the Little and Baillon's Crake (*Porzana parva* and *P. pusilla intermedia*) in the Zwartemeer-reserve near Kampen, Netherlands.

In 1955 most probably two pairs of the Little Crake bred in the Zwartemeer-reserve, near Kampen, Province of Overijssel, Netherlands. After a specimen had been heard on three dates in May in two different places, twice (resp. at the end of May and the beginning of June) a specimen could be watched at close quarters. On September 21st a specimen was found in an eel-basket. After having been ringed, it was released.

On August 18th, 1955 a juvenile specimen of Baillon's Crake was caught in the same surroundings and on September 6th even two juvenile specimen. They all were released with a ring.

Abnormale neststand bij de Meerkoet (*Fulica atra*) (met fig. 3).

Op 31 Mei 1955 vonden wij op het eerste kunstmatige eilandje tussen Kampen en Elburg in het toekomstige Veluwemeer (zie de luchtfoto in Limosa 27, p. 126) een nest van de Meerkoet op de glooiing van de droge zandbodem, tussen ingezaaide rogge, ca 65 à 70 cm boven het normale waterpeil en ca zeven meter van de oever verwijderd (zie fig. 3).

NIETHAMMER (Handbuch, III, 1942, p. 479) en VERHEYEN (De Steltlopers van België, 1948, p. 305) citeren een geval, vermeld door ROBIEN (1929), van een nest in een weiland, in zegge, op 6 meter afstand van een sloot.

C. G. B. TEN KATE en J. A. F. KORIDON.

Foto: J. A. F. KORIDON.

Fig. 3. Nest van de Meerkoet (*Fulica atra*) tussen ingezaaide rogge op het 1e eilandje in het Veluwe-meer, tussen Kampen en Elburg; 31 Mei 1955.

Summary: Abnormal position of a nest of the Coot (*Fulica atra*).

On May 31st, 1955 a nest of the Coot with abnormal position was found on one of the artificial islands in the future Veluwe-lake between the old coast of the former Zuiderzee and the enclosing-dam of the future Polder "Oostelijk Flevoland" (see *Limososa* 27, p. 126, fig. 3). It was situated on the sandy slope, between sown rye, about 65—70 cm above the normal water-level, at a distance of about seven metres from the shore (see fig. 3).

Kasarka-eend (*Casarca ferruginea*) op „De Beer”.

Op 8 October 1955 zagen mijn zoon en ik op het begroeide strand, halverwege de Nieuwe Waterweg en Brielse Maas, een groot aantal eenden, zeker 1000 stuks, vnl. pijlstaarten en smienten. Ongeveer een 200 m oostelijk daarvan bevond zich een kaneelkleurige, gansachtige eend, met de rug naar ons toegekeerd. Ik waarschuwde

mijn zoon, die toen ook de vogel door de kijker kon waarnemen. De afstand was pl.m. 300 m. Langzamerhand konden wij tot ongeveer 150 m naderen, waarbij de bijna witte kop sterk opviel. De zij-kanten van het lichaam konden wij niet zien. Kort daarop vloog de vogel op: Slagpennen zwart, vleugeldekveren wit, rug ook kaneelkleurig. Het stond toen voor mij vast, dat het alleen een Kasarka-eend kon zijn; slechts van de koptekening was ik niet zeker. Thuis komend en de Vogelgids raadplegend, bleek dit een typisch kenmerk van het ♀ te zijn. De vogel was zeer schuw, vloog af en toe met een groepje bergeenden rond, doch koos een afzonderlijke zitplaats. Op 9 October kon ik de vogel wederom waarnemen, doch nu in gezelschap van anderen, o.a. KIST, KLATTE, v. D. OORD, SWAAB, TEKKE, om mijn determinatie te bevestigen. Het schuwe gedrag en de uitstekende vlucht wijzen op een wilde vogel en niet op een uit gevangenschap gevlucht exemplaar. Dit is de 8e waarneming in Nederland.

W. Ph. J. HELLEBREKERS.

[De Ned. Vogels (p. 574) vermeldt 5 gevallen (4 vondsten en 1 waarneming), de laatste van 11 Aug. 1938, K a m p e n (coll. TEN KATE); sindsdien werden nog 2 waarnemingen gedaan: 7 Maart 1950, W i e r i n g e n (Limosa, 24, p. 133—136) en 17 Nov. 1951, Z w a r t e m e e r (ibidem, p. 107) (t.K.).]

Summary: New record of the Ruddy Sheld-Duck (*Casarca ferruginea*) in the Netherlands.

On October 8th and 9th, 1955 a specimen of the Ruddy Sheld-Duck was seen on the shore of „De Beer”, near Hook of Holland, Netherlands. This is the 8th record for the Netherlands.